

Time: 2.30 hrs

Q.1. Answer any six of the following questions: -

(12 marks)

1. What is the role of NGOs in protecting women's rights?
महिलांच्या हक्कांचे संरक्षण करण्यात स्वयंसेवी संस्थांची भूमिका काय आहे?
2. Mention one legal provision related to child labour.
बालकामगारांशी संबंधित घटनात्मक तरतूद सांगा.
3. What is meant by child neglect?
बाल उपेक्षा म्हणजे काय?
4. Mention one law that addresses female foeticide.
स्त्रीभ्रूणहत्येविरुद्धचा एक कायदा नमूद करा.
5. What is meant by gender justice?
लैंगिक समानता म्हणजे काय?
6. Which Article of the constitution ensures free and compulsory education for children?
संविधानाच्या कोणत्या कलमानुसार मुलांसाठी मोफत आणि सक्तीचे शिक्षण दिले जाते?
7. What is the significance of Article 15(3) of the Indian Constitution?
भारतीय संविधानाच्या कलम १५(३) चे महत्त्व काय आहे?
8. State any law for the protection of working women
काम करणाऱ्या महिलांच्या संरक्षणासाठी कोणताही एक कायदा सांगा.
9. State one challenge faced by women at workplace.
कामाच्या ठिकाणी महिलांना भेडसावणारे कोणतेही एक आव्हान सांगा.
10. What is the minimum age for employment under Indian child labour laws?
भारतीय बालकामगार कायदांतर्गत कामासाठी किमान वय किती आहे?

Q 2. Write short notes on any two: -

(12 marks)

1. Legal protection for girl children
मुलींसाठी कायदेशीर संरक्षण
2. Dowry Prohibition Act, 1961
हुंडा प्रतिबंधक कायदा, १९६१
3. National Commission for Women
राष्ट्रीय महिला आयोग
4. Role of courts in women and child protection
महिला व बाल संरक्षणात न्यायालयांची भूमिका

Q 3. Attempt any two situational questions: -

(12 marks)

1. A minor boy is caught working in a hazardous factory.
एका अल्पवयीन मुलाला धोकादायक कारखान्यात काम करताना पकडले जाते.
  - a) Which law prohibits child labour in such environments?
अशा वातावरणात बालकामगारांवर बंदी घालणारा कायदा कोणता आहे?
  - b) What actions can authorities take against the factory owner?
कारखान्याच्या मालकाविरुद्ध प्रशासन कोणती कारवाई करू शकते?
2. Parents refused to admit a girl child in school.
पालकांनी मुलीला शाळेत पाठवण्यास नकार दिला.
  - a) What constitutional rights are being violated?
कोणते घटनात्मक हक्क यामध्ये मोडले जात आहेत?
  - b) What legal remedies are available for such children?
अशा मुलांसाठी कोणते कायदेशीर उपाय उपलब्ध आहेत?
3. A child is forced to do street performances and begging.
एका मुलाचा वापर रस्त्यावरील नाटके व भिक मागण्यासाठी केला जात आहे.
  - a) What legal provisions protect such children?
अशा मुलांचे संरक्षण करणाऱ्या कायदेशीर तरतुदी कोणत्या आहेत?

b) Which agencies can intervene in such cases?
अशा प्रकरणांमध्ये हस्तक्षेप करणाऱ्या संस्था कोणत्या आहेत?

4. A woman is denied maternity leave by her employer.
एका महिलेला तिच्या नियोक्त्याकडून प्रसूती रजा नाकारली जाते.

a) Which laws protect her right to maternity benefits?
मातृत्व लाभाच्या तिच्या हक्कांचे संरक्षण करणारे कायदे कोणते?

b) What action can she take against her employer?
ति तिच्या नियोक्त्याविरुद्ध कोणती कारवाई करू शकते?

Q 4. Answer any two long questions: -

(39 marks)

1. Discuss the legal position of women under different personal laws in India.
भारतामधील विविध वैयक्तिक कायद्यांतर्गत महिलांची कायदेशीर स्थिती स्पष्ट करा.
2. Examine the role of courts, NGOs, and commissions in enforcing women's and children's rights.
महिला आणि मुलांच्या हक्कांच्या अंमलबजावणीमध्ये न्यायालये, स्वयंसेवी संस्था आणि आयोगांची भूमिका तपासा.
3. Evaluate the effectiveness of social legislation related dowry, foeticide, and sexual harassment of women.
हुंडा, भ्रूणहत्या आणि महिलांच्या लैंगिक छळाशी संबंधित सामाजिक कायद्यांच्या प्रभावीतेचे मूल्यांकन करा.
4. Explain the various forms of discrimination faced by a girl child and relevant laws addressing them.
मुलींना भेदसावणाऱ्या विविध प्रकारच्या भेदभावांचे स्पष्टीकरण द्या आणि त्यावरील कायदे सांगा.
5. Explain the relevance and challenges of implementing the Uniform Civil Code with respect to gender justice.
लिंगन्यायाच्या संदर्भात समान नागरी संहितेची उपयुक्तता आणि आव्हाने समजावून सांगा.

*****